

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Królestwo Polskie. — Rosya. — Turcya. — Egipt. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 15. sierpnia. Dla założenia szkoły trywialnej w Kipiaccze obwodu Tarnopolskiego zobowiązała się gmina Kipiaczka dla utrzymania nauczyciela przyczynić się rocznie kwotą 90złr. 48kr. m. k. w gotówce; zaś w naturaliach 16 korcy 18 garcy zboża a mianowicie 2 korce pszenicy, 6 korcy żyta, 4 korce jęczmienia, 4 korce 8 garcy hreczki; tudzież na opał szkoły i pomieszkanie nauczyciela 8 kóp i 20 sztuk okłotów słomy; następnie oświadczył tamtejszy gr. kat. administrator plebanii ks. Dyonizy Nawrocki, że przez czas swego urzędowania kapłańskiego w Kipiaccze będzie rocznie dawał po 4 złr. m. k. na cel wspomniany.

Ta naśladowania godna dążność dla popierania nauki ludu podaje się niniejszemu z uznaniem do wiadomości publicznej.

Lwów, 19. sierpnia. Dla założenia szkoły trywialnej w Krowince obwodu Tarnopolskiego wpłynęły następujące dary:

- Od gminy Krowinka na utrzymanie nauczyciela rocznie 116 złr. 40kr. m. k., a w naturaliach, 23 korce i 4 garce zboża, mianowicie: 6 korcy pszenicy, 8 korcy żyta, 5 korcy jęczmienia i 4 korce, 4 garce hreczki.
- Od dzierżawcy dóbr Józego Albert przez czas jego dzierżawy 5 złr. m. k. gotówką i 2 korce żyta, tudzież 2 kopy okłotów słomy.
- Od dzierżawcy propinacyi Elo Salpeter także przez czas jego dzierżawy 1 złr. 40 kr. m. k.

Krajowa władza szkolna ma sobie za miły obowiązek podać tę dążność do popierania nauki ludu z uznaniem do wiadomości publicznej.

Lwów, 18. sierpnia. Właściciel dóbr Targowicy p. Tomasz Abrahamowicz ofiarował należące mu się wynagrodzenie za dostarczone dla ces. ros. wojska 10 korcy jęczmienia w kwocie czterdziestu czterech złr. m. k. na rzecz funduszu inwalidów hrabi Radetzkiego.

Przesyłając ten dar na miejsce przeznaczenia ma sobie c. k. prezydium krajowe za miły obowiązek podać ten patriotyczny czyn z wyrazem najczulszego podziękowania do wiadomości publicznej.

Sprawy krajowe.

(Zaraza na bydło.)

Lwów, 24. sierpnia. Mimo wszelkiej troskliwości, jaką dotychczas używają odnośnie zwierzchności i organa, by grasująca w Besarabii na Podolu i Wołyniu zaraza na bydło odwrócić od kraju koronnego Galicji, wydarzył się jednak smutny wypadek, że w Kamionce wołoskiej — obwodu Żółkiewskiego — między trzodą bydła na ostatnim targu Ułaszkwieckim wystawioną, wybuchła wspomniana zaraza.

Do dnia 20. b. m. dotknęła ona 96 sztuk, z których dotychczas 12 sztuk wyzdrowiało, 32 sztuk odeszło, a 52 zostało w stanie choroby.

Dla przeprowadzenia weterynarno-policyjnych środków exponował rząd krajowy w miejscu zarazy dotknięciem weterynera krajowego, a pod bezpośrednim wpływem umyślnie w tym celu na miejscu ustanowionej komisji przedsięwzięcia się w dachu odnośnych przepisów wszelkie kroki, i można się spodziewać, że uda się połączoneму działaniu przytłumić zarazę i przeszkodzić jej szerzeniu się.

(„Lit. kor. austr.“ o pracach komisji zajmujących się sprawą uwolnienia od ciężarów gruntowych.)

Wiedeń, 21. sierpnia. Komisye zajmujące się sprawą uwolnienia od ciężarów gruntowych w większej części krajów koronnych monarchyi, pracowały dotychczas jak najgorliwiej nad tem aby stosownie do przepisów przyspieszyć normalną indemnizacyę za takzwane należności poddańcze, jako: robocizny, dziesięciny, czynsze itp.; teraz mają one przystąpić do wymierzenia indemnizacyi za takzwane należności zmiany (*landemia mortuaria i t. p.*). Niezaprzeczenie jestto jedna z najważniejszych gałęzi sprawy uwolnienia od ciężarów

gruntowych, ważna dla uprawnionych, którzy mianowicie w takzwanych niemieckich krajach koronnych dochody swoje po większej części czerpali z źródła należności zmiany, ważna dla skarbu państwa który według wyraźnego postanowienia cesarskiego patentu z dnia 4. marca 1849 płacić ma indemnizacyę za należności zmiany wynikające z związku poddańczego. Rozumić się samo przez się, że tak jak w całej czynności uwolnienia od ciężarów gruntowych także i przy należnościach zmiany, obowiązujące i fundamentalne są postanowienia ustaw z dnia 7. września 1848 i z 4. marca 1849. § 5. rzeczonyj ustawy brzmi dosłownie jak następuje: „Za wszystkie prawa i należności wynikające z osobistego związku poddańczego, ze stosunku patrymonialnego, z zwierzchniczego prawa jurysdykcyi i z prawa dominikalnego, niemożna żądać indemnizacyi; za to też ustać mają koszta ztąd wynikające.“

Ponieważ w niektórych niemieckich krajach koronnych mianowicie w wyższej Austrii mnóstwo jest należności zmiany, które pobierano z ruchomego majątku mieszkańców i takzwanych komorników, niepodpada przeto według dosłownego brzmienia ustawy zadnej wątpliwości, że te należności ustać mają bez wszelkiej pretensyi do jakiegokolwiek rodzaju wynagrodzenia właścicieli ziemskich; tylko stosunek jurysdykcyjny uzasadniał pobór tych danin. Z upadkiem jurysdykcyi patrymonialnej ustać przeto powinno dalsze pobieranie należności ztąd wynikających. Natomiast wypłaci skarbu państwa indemnizacyę według 30letniej przeciętnej wartości płaconych przez właścicieli domów i gruntów należności zmiany włącznie z należnościami od wartości ciężających nierozłącznie na domie rękodziel. Wypłata indemnizacyi nastąpi tymczasowo zapomocą renty.

Od wynagrodzenia za należności zmiany połączone z posiadaniem gruntu, potrącone będą według postanowienia prawnego tylko opłacane od nich podatki i koszta za prowadzenie ksiąg gruntowych, tudzież za polityczną administracyę o ile niebyły pokryte zapomocą tak i należności jurysdykcyjnych.

Prawdziwa strata dla uprawnionych w niemieckich krajach koronnych, gdzie się należności zmiany daleko częściej zdarzają aniżeli gdzie indziej, mogła przeto zająć tylko co do przedtem pomienionych należności, które niebędąc w związku z posiadaniem gruntu są czysto osobiste i wynikają ze stosunku patrymonialnego.

Okazało się jednak, że mianowicie w wyższej Austrii bardzo dotkliwe straty ztąd wynikają dla uprawnionych. Aby temu złemu zapobiedz pozwolono byłym dominium potrącić ten rodzaj osobistych należności zmian w eruowanej kwocie wydatków jurysdykcyi i administracyi, tak iż nniejszem się okaże dalsze potrącenie od rzeczywistych należności zmiany, a byle dominia otrzymają większą kwotę indemnizacyjną.

Pominawszy, że względy słuszności podobne postępowanie nakazywały, jest ono także uzasadnione w prawie. Słuszną było rzeczą, wpłacać osobiste należności zmiany do kategorii należności jurysdykcyjnych, ponieważ te należności tylko przy takich aktach pobierano, które rzeczywiście były aktami jurysdykcyi, a żądano je od takich mieszkańców, którzy w odnośnym dominium nieposiadali nieruchomego majątku.

Według postanowienia cesarskiego patentu wypłaconą ma być renta przypadająca za należności zmiany, ze skarbu państwa zapomocą rocznej renty. Ale w niektórych krajach koronnych znajdują się już teraz do dyspozycyi znaczne środki do wypłaty kapitału, a przy zaprowadzeniu w życie funduszu indemnizacyjnego dnia 1. listopada nastąpi bezwątpienia w znacznej ilości skapitalizowanie renty indemnizacyjnej za zniesione należności zmiany. (*Lit. kor. austr.*)

(Wyroki wiedeńskiego sądu wojennego.)

Wiedeń, 21. sierpnia. Tutejszy c. k. sąd wojenny skazał za zbrodnię stanu i uczestnictwo w rozszerzaniu zbrojnego rokoszu dla obalenia monarchyi i zaprowadzenia republikańskiej formy rządu, tudzież za usiłowane werbowanie zwolenników między c. k. wojskiem — Ignacego Pick, spekulanta giełdowego na 12-letnie i Jana Riedler, złotnika, na 10-letnie roboty przy szaucach; za ułatwienie dezercyi: fabrykanta czekolady Józefa Glass, i ucznia akademii Józefiuskiej Józefa Glass na ośmiesięczne pojedyncze więzienie, uwolniwszy ich tudzież technika Józefa Nonner dla braku prawnych dowodów „ab instantia“ od zaskarżenia o zdradę stanu. (*L. k. a.*)

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 22. sierpnia. Opawska gwardya narodowa wstrzymała na podstawie przedłożonej c. k. namiestnictwu do potwierdzenia uchwały administracyjnej rady gwardyi narodowej z 15. b. m. czynności swoje aż do wydania ustawy o gwardyi narodowej lub milicji miejskiej. W uroczystości odprawionej na cześć urodzin Jego Mości Cesarza brała ona jeszcze udział za pośrednictwem deputacyi,

aby złożyć życzenia swoje w ręce urzędującego w zastępstwie c. k. namiestnika radcy namiestnictwa pana barona Kriega i zamknęła tym aktem dotychczasową funkcję swoją.

— C. k. sąd wojenny na Hradszynie w Pradze skazał pod d. 19. b. m. za zbrodnię stanu popełnioną przez branie udziału w rozruchach rewolucyjnych w roku 1849 znanego Karola *Śladkowskiego*, doktoranta praw; byłego literata a teraz kadeta ex propriis przy pułku piechoty Wochera, *Franciszka Wochocz*; *Józefa Kalaus*, teologa a potem technika; *Franciszka Kalaus*, słuchacza praw a teraz kaprała przy pułku piechoty Benedeka; *Józefa Beranek*, posiadacza gruntu i młynarza; i *Józefa Tuczek*, słuchacza praw — na śmierć przez powieszenie; — *Franciszka Muzik*, posiadacza gruntu i młynarza, i *Antoniego Husak* księdza i kapelana, obudwu na 15stoletnie a *Franciszka Duras* posiadacza gruntu na 12stoletnie ciężkie więzienie; oprócz tego skazani zostali za zbrodnię współwinnajstwa w zdradzie stanu: *Jędrzej Kraśny*, ksiądz na 12stoletnie, a *Józef Breycha* posiadacz gruntu i *Wacław Neumann*, posiadacz gruntu i młynarz na 10letnie ciężkie więzienie. W drodze łaski została kara śmierci złagodzona dla *Śladkowskiego* na 20 lat, dla *Wochocz* i *Józefa Kalaus* na 16, dla *Franciszka Kalaus* i *Beranka* na 15 a dla *Tuczka* na 14 lat ciężkiego więzienia; a kara więzienia dla *Breychy* i *Neumanna* na połowę.

— Na dniu 19. b. m. została ukończona w Tryeście przez Jego Excelencję pana namiestnika komisya sanitarna, złożona z pp.: *Dra. Goracuchi*, *Dra. A. Gaddum*, *Dra. barona Ferreri*, *Dra. kawalera F. Dreer*, *Dra. Jana Cappelletti* i aptekarza *G. B. Fentler*.

— Jego ces. Mość wydał z *Schönbrunn* d. 15. b. m. dekret najwyższy, według którego załodze w *Inspruku*, która podczas powodzi czynną była nosząc pomoc i ratunek nieszczęśliwym, zaasygnowano trzydniowy gratis-żołd.

— Ministerjum oświecenia wezwało inspektorów gimnazjalnych kilku krajów koronnych na 20. b. m. do *Wiednia*.

(Depesza telegraficzna.)

Wenecya, 20. sierpnia. Dzisiaj spodziewają się tutaj przybycia *Feldmarszałka hrabi Radetzkiego*.

Anglia.

(Rezultat konferencji członków komitetu wystawy z księciem Albertem. — „Globe“ i „Times“ o kandydaturze ks. Joinville.)

Londyn, 16. sierpnia. Kilku członków wykonawczego komitetu wystawy przemysłowej, którzy jak wiadomo zostali zaproszeni niedawno od królowej na wyspę *Wight*, mieli tam w rezydencji *Osborne* konferencję z księciem Albertem. Rezultatem jej była taka uchwała, że w przyszły wtorek ma się odbyć zgromadzenie królewskich komisarzy w pałacu krzyształowym dla rozstrzygnięcia, kiedy i w jaki sposób ma być zamknięta wystawa. W ogóle sądzą tutaj, że wystawa z końcem października zamknięta zostanie. Sama królowa jednakże nie będzie mieć jak się zdaje żadnego udziału w uroczystościach, z jakimi odbędzie się to zamknięcie. Oprócz tego obradowano także na wspomnianej konferencji nad założeniem muzeum, któreby zawierało w sobie rysunki najciekawszych artykułów wystawy.

— Ministerjalny dziennik *Globe* zgadza się zupełnie z dziennikiem *Times* w tem zdaniu, że dziennikarstwo angielskie przyjęło by bardzo radośnie zrzeczenie się kandydatury na przyszłego prezydenta republiki francuskiej ze strony księcia *Joinville*. Organ lorda *Palmerstona* niema żadnego zaufania do *Bourbonów*. Przeciwnie zaś, mniema ten dziennik, że zasługuje *Ludwik Napoleon* na wielką wdzięczność za to, że się oparł pokusom bezprzykładnej władzy i niechęcia czysto wojskowej popularności wzmacniać kosztem praw internacjonalnych i powszechnego spokoju Europy; i dlatego też będzie terazniejszy prezydent trzymać się bez wątpienia tak długo, dopokąd będzie starał się jako-tako zaspokajać życzenia narodu.

(G. Pr.)

(Wiadomości potoczne z Londynu.)

Londyn, 16. sierpnia. Wystawa ma być stanowczo zamknięta na dniu 11. października. — Oprócz katolickiego prymasa Irlandyi zezwoliło także kilku innych prałatów katolickich na stowarzyszenie się dla ochrony wyznania katolickiego. Większa część organów dziennikarstwa zwraca uwagę na to, że odnoszące się do tego deklaracje opatrzone są zakazanymi tytułami biskupiami. — We wtorek odbędzie się w *Rotundahalle* w *Dublinie* wielki meeting wszystkich katolików. Na drugi dzień potem ma być wyprawiona wielka uczta dla koryfuszów sprawy katolickiej. Przy tej sposobności mają być także wytoczone obrady nad spornymi stosunkami dzierżawy dla porozumienia się w jaki sposób należałoby dla przyszłej sesyi ułożyć bil względem regulacji stosunków między właścicielami dóbr i dzierżawcami w interesis kraju. — Temi dniami wyszła z druku statystyka angielskich domów roboczych, z której okazuje się w ogóle znaczne polepszenie stanu ubogich w kraju. Liczba zdolnych do pracy osób, które w domach roboczych szukały zarobku, pomniejszyła się podług wykazów parlamentarnych w 12tu hrabstwach o 10,621 osób, a w drugich 12 hrabstwach powiększyła się o 2,718 osób. Zatem w proporcji wszystkich wieków i płci zmniejszył się pauperyzm w Anglii o 2 procent.

(Austr.)

(Times o sprawie wyspy Kuba.)

Londyn, 16. sierpnia. Dziennik *Times* oświadcza, że ostatnie doniesienia o wybuchem w lipcu powstaniu na wyspie *Kuba*,

wzbudzają wielkie i słuszne obawy. Sprawozdania europejskich agentów konsularnych wywołały już kilka depezy i korespondencji między stanami amerykańskimi i Hiszpanią, tudzież europejskimi jej sprzymierzeńcami. Lecz nim się gabinety europejskie nad tem naradzą, może tymczasem kolonia hiszpańska odpaść do Stanów zjednoczonych. *Times* nie przypuszcza wprawdzie, aby wypadek ten mógł tak predko nastąpić, i nie posądza terazniejszy gabinet w *Washington* bynajmniej o chęć powiększenia amerykańskich posiadłości w sposób niesłuszny; wskazuje jednak na przyszłoroczny wybór prezydenta i robi uwagę, że w razie przyjścia do steru partyi demokratycznej, mogłaby się stać dość popularną myśl oswobodzenia *Kuby*. Na zywiołach w tym względzie nigdy nie brakło na wspomnianej wyspie. „*Havaneros*“ (amerykańscy Hiszpanie), którzy stanowią białą i wolną ludność wyspy *Kuba*, nie mają wielkich sympaty dla ojczystego swego kraju ja raczej dla swych przodków, hiszpańska zaś administracya kolonialna nie zdoła utrzymać ich w należytym posłuszeństwie. Przeciwnie ludność ta mając ciągle związki z amerykańskim kontynentem, oswoiła się z zasadami republikańskimi, a jako popierająca u siebie handel niewolnikami, ma jednakowy interes z południowemi państwami unii amerykańskiej. Zamiarem tych „*Havaneros*“ może być zresztą tylko oderwanie się od kraju ojczystego, lecz gdy wyspa *Kuba* przestanie być hiszpańska, musi w końcu przypaść dla unii amerykańskiej. Ogłoszenie swej niepodległości byłoby podobnie jak w *Texas* tylko pierwszym krokiem przystąpienia do unii; jakoż bez wsparcia ze strony Stanów amerykańskich nie podolałoby „*Havaneros*“ nic przeciw czarnym, których teraz trzyma wojsko hiszpańskie na wodzy. Okoliczności te wskazują na łatwość przyszłego zamachu. Zachodzi jeszcze tylko pytanie, co począć, jeźliby wypadek ten miał nastąpić? Na to odpowiada dziennik *Times*, że w podobnym razie obowiązane są *Anglia* i *Francya* bronić słusznych praw *Hiszpanii* i przeszkodzić rozszerzaniu się obszarów państw cierpiących u siebie niewolnictwo lub ochraniających handel niewolnikami. Zjednoczone Stany północnej Ameryki wszedłszy raz w posiadanie wyspy *Kuba*, najważniejszej stacyi wojskowej na morzu zachodnio-indyjskim, mogłyby już z łatwością posiadać także *Porto-Rico* i *St. Domingo*, *Anglia* zaś byłaby może wówczas zmuszona bronić wśród najtrudniejszych stosunków posiadłości swych od 200 lat do niej należących, i gdzie najsamprzód porównano ludność czarną z wolnem włóścianstwem. *Francya* — dodaje pomieniony dziennik — nie może żadną miarą na to pozwolić, aby *Hiszpanii* wydzierano ostatnie jej kolonie, i siłę jej zupełnie złamano.

Francya.

(Manifest francusko-hiszpańsko-włoskiego komitetu demokratycznego.)

Paryż, 17. sierpnia. Francusko - hiszpańsko - włoski komitet demokratyczny ogłosił dziś pierwszy swój manifest. Zasada tego komitetu jest pomimo wszelkiej różnicy szczepowców, jedność rodzaju ludzkiego. Jako główny rdzeń aliansów narodowych uważa on *Francyę*, *Hiszpanię* i *Włochy*. Zniesienie stanów i przywilejów zdobyła już *Francya*. Drugim zadaniem jego rewolucyi byłoby rozwiązanie kwestyi socyalnych. Po niem nastąpiłyby ostatnie, to jest zadanie religijne. *Francya* przeznaczona jest od *Boga* na przewodnika wszystkich ludów. — Potem skreśla manifest w krótkości dzieje *Włoch*, rozwódzi się obszernie nad rozdwojeniem włoskich liberalistów i demokratów po wypadkach w lutym 1848 a w końcu oświadcza z poleceniem włoskich patriotów: 1) że republika jest jedyną, możliwą formą rządu; 2) że żadna frakcyja niemoże rościć sobie prawa do udzielnosci ludu. *Hiszpanii* przyobiecuje manifest połączenie z *Portugalią* a potem republikę iberyjską. Ten romański związek ludów ma być tylko początkiem obszerniejszego. Podpisali ten manifest: *Lamennais*, *Joby*, *Mathieu* (de la *Drôme*), *Schölcher*, *Beaune*, *Bertholon*, *Lasteyrat* i *Michel* (de *Bourges*). — Minister *Faucher* dał nowy dowód wielostronności swojej. Jego zdaniem jestto rzecz całkiem naturalna, jeźli rady jeneralne, które podług istniejących ustaw i statutu organicznego tylko sprawami departamentalnemi nie zaś polityką zajmować się powinny, żądają rewizyi i przedłużenia prezydentury.

(Austr.)

(Wiadomości potoczne z Paryża.)

Paryż, 18. sierpnia. Wczoraj odbyła się rada ministerjalna w *Blysec*, a mianowicie w podwójnym przedmiocie rewizyi konstytucyi i przedłużenia władzy prezydenta. Zdaje się, że w tej mierze wydano notę okólną do prefektów, lecz z finalnem jej rozestaniem wstrzymują się zapewne aż do powrotu p. *Leona Faucher* z *Londynu*, którego spodziewają się tutaj pojutrze. — Jenerał *Forcy* odbył wczoraj bardzo zrana przegląd stacyonowanych tu czterech batalionów strzelców, przyczem znajdowali się także prezydent republiki i naczelny wódz armii paryzkiej, jenerał *Magnan*. *Pau Baroche* odjeżdża do *Londynu*; sprawy jego ministerstwa obejmuje tymczasowo p. *Chapeloup Laubat*.

— Według listów z *Marsylii* z 16. sierpnia odplynęła eskadra angielska z *Tunetu* do *Algierze*, gdzie o jej przybyciu przesłano urzędowe zawiadomienie. Zachodzi obawa, aby flota ta płynąca wzdłuż całego wybrzeża niegdyś barbarzyjskiego, nie uczyniła zbyt wielkiego wrażenia na wyobraźnię *Arabów*. Przywódcy *Beduinów* wiedzą o tem dobrze, że *Anglia* nie uznała posiadłości francuskich w *Algierze*. — Pana *Lichtlin*, honorowego prezydenta izby handlowej w *Algierze*, mianowano dyrektorem banku algierskiego z roczną płacą 15,000 franków.

(Lit.)

Szwajcarya.

(Wiadomości potoczne z Berny.)

Berna, 14. sierpnia. Rada federacyjna przestała dziś radzie narodowej żądane poselstwo obejmujące sprawy niemieckie i żądała zarazem, aby się tą sprawą zajmowano na tajnym posiedzeniu.

Rada stanów zajmowała się dziś dalszą dyskusją nad taryfą cłową. Rude żelazną pozostawiono na wniosek pana Gutzwyler z opłatą 30 Rp. wszystkie zaś inne gatunki żelaza oznaczono na 75 cent., zniesiono przeto cło dyferencyjalne tak uciążliwe dla Niemiec.

Słychać, że na tajnym posiedzeniu, gdzie się naradzano nad stosunkami cłowemi do Niemiec południowych, rada federacyjna proponowała podwyższenie cła znacznej liczby przedmiotów, ale tylko w ogóle, jednak w ten sposób, izby Niemce na tem najwięcej ucierpiały.

(B. Z.)

Włochy.

(Morderstwo. — Minister Onesti.)

Rzym, 13. sierpnia. Niejaki Orlandi został przeбитý sztyltem w nocy w pobliżu pomieszkania majora Caramelli o 20 kroków od sztyldwacha francuskiego. Ponieważ Caramelli w ostatnich czasach otrzymał kilka listów z pogrózką, przeto domyślają się, że pchnięcie to było właściwie przeznaczone dla niego, i że tylko zaszła pomyłka w osobie. — Parmezański minister Onesti przybył do Rzymu.

(Austr.)

(Depesze telegraficzne.)

Rzym, 14. sierpnia. Clementi odjechał do Meksyku w charakterze nuncjusza papieżkiego.

Turyń, 16. sierpnia. Król sankcyonował ustawę względem rozszerzenia objętości stołecznego miasta; prace w tej mierze mają się wkrótce rozpocząć.

(L. k. a.)

Niemce.

(Jego Mość król Prus oczekiwany w Frankfurcie.)

Frankfurt n. M., 17. sierpnia. Dziś nadeszły tu najwyższe rozkazy ściągające się do pobytu Jego Mości króla pruskiego w naszym mieście. Jego król. Mość wyprosił sobie podług nadesłanej tu depeszy, wszelkie przyjęcie urzędowe, ponieważ przybędzie tu pod imieniem hrabiego Zollern. 19go zrana o godzinie 9 przyjedzie król z Moguncyi i przyjmowany będzie w dworcu kolei przez starszego burmistrza rządzącego, pana Günderode, a potem uda się do hotelu angielskiego, gdzie mieszka ambasador pruski generał Rochow, przyjmie tam korpus dyplomatyczny, a po odhytej paradzie uda się osobnym pociągiem w dalszą podróż do Baden-Baden.

(Sprawy zgromadzenia związkowego.)

Frankfurt, 19. sierpnia. O wpływie związku na konstytucję państw pojedynczych nadchodzą dziś bliższe wiadomości. Ministerjalna gazeta pruska donosi: Spodziewać się należy, że we wszystkich kwestyach, w których obadwa mocarstwa pierwszego rzędu jednomyślnie postępują, opierać się będą w sejmie związkowym wszelkimi siłami partykularystycznym zabiegom państw mniejszych, które się teraz znowu jak w dawniejszych latach ponawiają w sejmie związkowym, opierając się nawet ważnym uchwałom zamierzonym w interesie bezpieczeństwa całego związku. Wszakże to głównie paraliżowało dawny sejm związkowy; jestto obowiązkiem i powołaniem niemieckich mocarstw Austrii i Prus, starać się o to, aby ci, którzy się niemogą ochronić przed nastąpić mogącymi ewentualnościami nie tamowali przynajmniej przez swoje veto czynności drugich. W żaden sposób niemoże się sejm związkowy odstraszać sprzecznymi instrukcjami kilku pełnomocników państw małych i najmniejszych, mianowicie od ważnych uchwał, których wymaga spokój i bezpieczeństwo Niemiec.

Słychać, że niektóre mniejsze państwa wprawdzie przystały na konserwacyjne zmiany swoich konstytucyi, wszelako nieuczni niektórzy ministrowie tych państw wszystkiego za konserwacyjne i istotnie ustalające, co zkadinał w tym duchu jest oznaczone. W tym względzie miano do Frankfurtu przesać rozmaite rozprawy odnoszące się do art. 13. aktu finalnego, według którego żadne państwo odmawiać niemoże dokładnego wyłożenia powodów, motywujących jego sprzeciwianie się jakemukolwiek projektowi mającemu na celu całość związku.

Tylko części nadeszły instrukcje względem odpowiedzi na kwestye kompetencyi wpływania związku na konstytucje państw pojedynczych. Niektóre z tych instrukcyi wymagają, aby zgromadzenie związkowe dopiero w każdym pojedynczym wypadku rozpoznawało i ustanawiało swoją konstytucyjną kompetencję.

(B. Z.)

(Arcyksiążę Albrecht. — Obchód urodzin Jego ces. Mości.)

Altona, 18. sierpnia. W sobotę przybył tu Jego cesarzew. Mość arcyksiążę austriacki Albrecht. W niedzielę wieczór równie jak i dniem przedtem odbył się tu jako w wigilię urodzin cesarskich wielki capstrzyk, a dziś w sam dzień urodzin zapowiedziana świetna parada na placu świętego Ducha, po której nastąpiła wielka uczta u pana fml. Legeditsh w hotelu Rainville. Obadwaj komisarze, generałowie Thümen i hrabia Mensdorf i wiele innych gości wojskowych z sąsiednich państw niemieckich mieli udział w tych uroczystościach. Pomiędzy generałami widziano znanego z wojny węgierskiej generała Schlika i generała Bardenfleth z Kiel.

(Sprawy szlezwig-holsztyńskie.)

Hamburg, 19. sierpnia. Względem nadeszłej tu niedawno z Frankfurtu wiadomości o bliskim wyruszeniu wojsk okupacyjnych z

Holsztynu i bezwarunkowem oddaniu księstwa królowi duńskiemu, odbieramy doniesienie z Kiel zupełnie przeciwne temu zdaniu. Słychać bowiem, że książę Schwarzenberg na mocy postanowień traktatu pokoju zawartego w Berlinie z Danią, powtórnie zażądał od rządu duńskiego, aby mu zakomunikował warunki pacyfikacyi dla Holsztynu, i że nowe ministerjum duńskie równie jak i to co nastąpiło, nie szczyci się zaufaniem mocarstw pierwszego rzędu. Z Ratzeburg donoszą, że prace przygotowawcze mężów zaufania dla księstwa Lauenburg już są ukończone, na wypadek, gdyby zaszły jakie wątpliwości spodziewać się należy finalnego zgromadzenia Notablów w Ratzeburgu.

(Depesza telegraficzna.)

Hamburg, środa, 20. sierpnia, 2 godz. 30 min. po południu. Dzisiaj opuścił garnizon austriacki przedmieście St. Pauli.

(P. S. A.)

(Kurs giełdy frankfurckiej z 20. sierpnia.)

Metal. austr. 5% — 80¹/₂; 4¹/₂% 70⁵/₈. Akcje bank. 1241. Sardyńskie — Hyszpańskie 3% — 35⁵/₈. Wiedeńskie 100¹/₂.

Królestwo Polskie.

(Ułaskawienie.)

Warszawa, 20. sierpnia. Najjaśniejszy Pan przychylnie do wstawienia się JO. księcia Namiestnika Królestwa, najmiłościwiej dozwolił raczył wychodzić polskim, znajdującym się we Francyi: Ignacemu Mokrskiemu, Teodozemu Drewnowskiemu i Antoniemu Alfons powrócić do Królestwa Polskiego, bez zachowania im atoli praw szlachectwa, jeżeli takowych używali i bez powrócenia im skonfiskowanego na rzecz skarbu majątku.

(Gaz. Warsz.)

Rosya.

(Bank hipoteczny państwa.)

Założony przez Katarzynę II. hipoteczny bank państwa jest instytucją świadczącą o wielkiej roztropności i przezorności. Katarzyna wiedziała jak rzadkimi są kapitały w kraju tak mało rozwiniętym i jak trudnym być musi ich osiągnięcie dla właściciela ziemskiego; dlatego założyła ten instytut, który miał prawo nabywać kapitały po 4 od sta, a wypożyczać je po 5 procent właścicielom ziemskim; podźwignienie bytu materialnego w Rosyi za panowania Katarzyny II. należy powiększej części przypisać tej instytucyi i łatwo można powziąć wyobrażenie o dobroczynnych skutkach, zwazywszy jak ogromne korzyści ciągnęły Stany zjednoczone ze swoich banków często tak bezsumiennie założonych a jeszcze niesumiennie administrowanych. Wkłady do rosyjskich instytutów kredytowych wynosiły w r. 1849: 177¹/₂ milionów, spłaty 159¹/₂ milionów, należności w wekslach i pożyczkach zastawnych 771 milionów. Tak ogromne sumy lokowane są w kraju, gdzie w obrocie handlowym przeważa częstokroć 12 i 13 od sta wynoszą, a nawet hipoteczne pożyczki często przynoszą 10 do 12 procent, a często nawet się zdarza, że zupełnie bezpieczni właściciele ziemscy mogą zaciągać pożyczki na krótki czas tylko po 12 od sta płacąc z góry prowizję od pożyczonego kapitału. Przyczyna tej nadzwyczajnej stopy procentowej w obrocie prywatnym nie zależy, jak to dowodzą wkłady w bankach kredytowych, w rzeczywistym braku kapitałów, ale w niedostatecznym bezpieczeństwie, jakie prawodawstwo o hipotekach nadaje wierzycielowi prywatnemu.

(Austr.)

Tureya.

(Wiadomości z Bośni.)

Z nad granicy bośnińskiej piszą z 12. sierpnia: Przed dwoma tygodniami przybył do Bihacza urzędnik podatkowy w. porty (Memur) w osobie Saib Effendego, który zajął się wydzierżawieniem przypadającego za rok bieżący podatku gruntowego w formie dziesięciny. — Wojska regularne wyruszyły już po części z leżących w Krainie ku Trawnikowi, a części przygotowują się do pochodu na najpierwszy rozkaz. Również wyruszyło temi dniami do 1000 Arnautów w kierunku ku Mostar, gdzie także cały korpus Ibrahima Baszy ma być przeniesiony. Te pochody wojskowe są jak się zdaje w styczności ze sprawą Czernogórców, i może już niedługo ten czas, kiedy działa tureckie zagrzmia w „czarnych górach“ — jeżeli tylko nieprzyjdzie do kompromisu z tamtejszym władką. — Słychać także i w Albanii o zaburzeniach i niepokojach politycznych.

— Dnia 31. lipca pochwycono w księstwie Serbskiem okrzyczanego zbrojce Stefana Terticza, który na pograniczu wespół z swoją bandą długo dokazywał i z tamtejszego więzienia był uszedł. Przywieziono go pod mocną strażą z Semlina, a nazajutrz wyprawiono pod eskortą żandarmów paropływem do Zagrabia. Opatrzony był fałszywym paszportem, w którym przybrał imię Gyuro przemknął się do księstwa Serbskiego, przyłączywszy się do robotników idących tam tłumnie na zarobek przy cegielniach i w fabrykach szkła.

Egipt.

Aleksandrya, 6. sierpnia. Abbas-Basza przyjął już w istocie tanzymat. Abdurrahman Effendi przywiózł do Stambułu oświadczenie jego. Lecz jeżeli wicekról ludzi się nadzieją, że zato zostanie mu przynajmniej nadal prawo rozstrzygnięcia o życiu i śmierci, tedy omyli się bardzo, gdyż porta obstaje koniecznie przy potwierdzeniu wyroków śmierci, i uważa to właśnie za najważniejszy punkt tanzymatu. — Jak słychać, nie wiedzieli nic ani porta ani członkowie egipskiej komisji w Konstantynopolu o misji pana Doria, sekretarza ambasady angielskiej; przeto zdaje się, że Sir Stratford Canning

wysłał go z własnego popędu. — Abbas-Basza powrócił dla beiramu z Barrage do Kairo. — Budowa kolei żelaznej jest już zadecydowana, lecz niewiedzieć jeszcze, jaki kierunek mieć będzie, czy po lewym brzegu Nilu z użyciem tamy, czy przez Benha-el-Assal i Neghileh.

Abbas-Basza przychyła się do drugiego kierunku, gdyż zyczy sobie, aby kolej szła przez urodzajną i mocno zaludnioną Deltę. — Lecz koszt budowy jej przewyższa wtedy znacznie kwotę 20 milionów franków, ponieważ trzeba będzie postawić dwa mosty, jeden na odnodze Nila w Damiata a drugi w Rosette. Roboty około tamy kosztowały dotychczas przeszło 70 milionów piastrow, a przecież zachodzi pytanie, czy osiągnięto przeto cel ostateczny. (Austria)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie.)

Lwów, 25. sierpnia. Na naszym dzisiejszym targu płacono w przecięciu za korzec pszenicy 19r.45k.; żyta 11r.45k.; jęczmienia 8r.; owsa 5r.51k.; hreczki 16r.5k.; kartofl 8r.30k.; — cetnar siana kosztował 3r.13k.; okłotów 1r.56k.; sag drzewa bukowego sprzedawano po 29r.22k., sosnowego po 24r.; — kwartę krup hreczanych po 16k. w. w. Drobiazgową sprzedają bez odmiany.

(Ceny targowe w obwodzie Tarnopolskim.)

Tarnopol, 18. sierpnia. Według doniesień handlowych sprzedawano na targach w Tarnopolu, Trembowli i Zbarażu w pierwszych 14 dniach b. m. w przecięciu korzec pszenicy po 19r.—12r.30k.—14r.15k.; żyta 12r.—10r.—8r.15k.; jęczmienia 10r.—6r.15k.—6r.; owsa 8r.—6r.15k.—6r.17k.; hreczki 12r.30k.—12r.—10r.30k.; kukurduzy w Trembowli 9r.; kartofli 4r.15k.—3r.—5r. Za cetnar siana płacono 2r.20k.—3r.—3r.30k.; wełny 225r.—0—200r.; nasienia konicza tylko w Tarnopolu 40r. Za sag drzewa twardego 39r.10k.—9r.—12r.30k., miękkiego 25r.—8r.—12r. Funt mięsa wołowego kosztował 9k.—9k.—7k. i garniec okowity 2r.30k.—4r.—2r.55k. w. w.

(Ołomuniecki targ na woły.)

Ołomuniec, 20. sierpnia. Dzisiejszy targ na bydło był jeszcze mniej pomyślny niż w zeszłym tygodniu. Przypędzono bowiem tylko 146 sztuk na targ i właśnie ta okoliczność wywołała tak wysoką cenę, że nawet z tej małej liczby 30 sztuk zostało niesprzedanych.

W drodze sprzedali: Leib Allerhand z Żurawna 158 sztuk; Oziasz N. z Strzelina 128 sztuk; Abraham N. także z Strzelina 105 sztuk; Abr. Feuder z Baligrodu 62, Petro z Sambora 44, Abraham Larger z Besarabii 106, Joel Last z Bursztyna 101, Mojżesz N. z Brezdo-wie 141. W Lipniku kupiono od Jakóba Romaszka z Stanisławowa 263 sztuk. Dwie partje wołów odeszły niesprzedane do Wiednia, mianowicie Jakóba Friedman z Tyśmienicy 119 sztuk i Hersza Diker z Żurawna 100 sztuk.

Na targu Wiedeńskim było 2480 sztuk wołów. Cena cetnara 53—56 złr. w. w.

Na przyszły tydzień spodziewają się 1400 sztuk wołów z Galicyi.

(Handel zbożem.)

Gdańsk, 16. sierpnia. Piękna pogoda nader sprzyjająca żniwom w Anglii, zapowiada jak najpomyślniejszy wypadek w sprzecie tegorocznym. Ostatnie sprawozdanie z targu zbożowego w Londynie, donosi o znizeniu się ceny pszenicy krajowej. I zagraniczną oddano-by niżej, gdyby się tylko byli kupujący znaleźli. Świeżą krajową, wystawioną na targu w najlepszych gatunkach, najwyżej po 54 szyl. za kwarter płacono. Choroba kartofli według doniesień angielskich, szerzy się po całym kraju; o wpływie jej jednak na ceny zbożowe, nie da się w tej chwili nic z pewnością powiedzieć.

W ostatnim tygodniu przybyło do Londynu kwarterów:

Pszen. jęcz. siodu owsa żyta bobu groch. wyki s. ln. rzep.
z kraju 5169 138 8527 900 — — — — — 63
z zagran. 22746 10365 — 66074 — — — — — 6385 1763
Maki z kraju cetn. 20,165, z zagranicy 12,663.

We Francyi ceny pszenicy wcale się nie zniżyły, i zdaje się, że jakiś czas na tej samej wysokości pozostaną, gdyż dotąd niesłyszano, aby kto zbyt obfitemi checił się zbiorami.

Belgia w swych cenach pszenicznych stosuje się do targów angielskich, a w kraju podnoszą się skargi na słaby zbiór żyta i chorobę kartofli.

W Holandyi również na zły sprzęt żyta się uskarżają, a jeźli wiadomości o psuciu się kartofli powszechniejsze i głośniejsze będą,

Wczoraj występował p. Gołębiowski gość z Krakowa w roli Barona Breunstein, starego salonowca w „Famili wielkiego miasta“; i piękną nienaganną grą w oddaniu przywar wyższego świata zjednał dla siebie bardzo uprzejme i pochlebne przyjęcie. Ciekawość poznania Osoby, sprowadziła liczniejszą niż o tej porze zwykłą publiczność; ale biegły artysta zasłonił osobę swą zręczną komiką, przypożyczył mowy, ruchów, stroju i wieku z tej klasy, której śmieszność karcieć zamyslił, stanął na scenie nie w swojej ale w osobie roli przepisanej, i na wstępie złudzenie u niektórych było tak mocne, że dopiero

niezawodnie ich niedostatek nie przejdzie bez wpływu na ceny zbożowe, szczególnie żyta.

Na giełdzie Gdańskiej żadnego pojawu życia, zupełny brak chęci u kupujących. Buźną pszenicę wagi hol. 134 $\frac{1}{2}$ funt. płacono najwyżej 400 guld. łaszt. Nad Wisłą nie leży więcej nad 100 łasztów pszenicy polskiej, a obecne sprzedaże najwięcej ze śpichrza mają miejsce. Z Polski z powodu żniw, żadnego nowego transportu spodziewać się nie można.

Na żyto jest pokup i w cenie się nieco podniosło; z wagą 123 funt. hol. płacono po 250 guld. za łaszt. Zapasy jednak wyczerpują się codziennie, i dowóz jego jest mało znaczący.

Jęczmień i groch nie był prawie widzialnym, lecz żniwa nowe jak największą obfitość tych dwóch ostatnich plodów rokują. Sprzedano w ciągu tygodnia w Gdańsku z wody 215 $\frac{1}{2}$ łaszt. pszenicy, ze śpichrza 144 łaszt. jęczmienia 7, rzepiu większego 42, mniejszego 50 łaszt.

Płacono za łaszt pszenicy z wody:

Wagi funt hol.	guld.	za korzec złp. gr.
127 — 130 $\frac{1}{2}$	355 — 387 $\frac{1}{2}$	26 19 do 29 2
131 — 133	387 $\frac{1}{2}$ — 395	29 2 — 29 20
ze spich. 129 — 131	— — 382 $\frac{1}{3}$	— — — 28 22
131 — 133	390 — 410	29 10 — 30 25
Rips — — —	— — 417	— — — 31 12
mniejszy — — —	420 — 426	31 17 — 32 5

Przeszło pod Toruniem na 14 tratwach w ubiegłym tygodniu pszenicy 84 łaszt, 4845 belek sosnowych, 469 dębowych, 62 łaszt. bali dębowych, klepki pipowej łaszt. 67, potażu 156 cetn. i 60 cetn. makuchów lnianych.

Wysokość wody pod Toruniem stóp 7.

Kursa zamian. Londyn 3 miesięczny 200, Hamburg 45, Amsterdam 101 $\frac{3}{4}$, Warszawa 8 dni 95 $\frac{1}{2}$.

Makowski Kędzior et Comp.

(Koresp. handl.)

Kurs lwowski.

Dnia 26. sierpnia.

	gotówka		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	28	5	32
Dukat cesarski	5	33	5	37
Półimperyal zł. rosyjski	9	32	9	36
Rubel śr. rosyjski	1	51	1	52
Talar pruski	1	43	1	45
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	21	1	22
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	86	30	86	55

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 25. sierpnia.

Książę Sapieha Adam, z Krasiczyna. — PP. Babecki Leon, z Wiednia. — Jahn Karol, z Łowcza. — Jahn Fryderyk, z Przemysla. — Rychlicki Franciszek, z Rzeszowa. — Chwalibóg Jan, z Lipowic. — Fedaczyński Marceł, z Luchienia. — Rosnowski Franc. Ksawery, z Truskawca. — Terlecki Marceł, z Cieszacina. — Rozwadowski Antoni, z Toruwki.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 25. sierpnia.

Książę Radziwiłł Wilhelm, do Bartatowa. — Hr. Ożarówski Konstanty, do Olszanicy. — Baron Bess Arnolf, do Boniowic. — PP. Chwalibóg Jan, do Kiernicy. — Krzczunowicz Karol, do Bolesowca. — Wysocki Florian, do Hrehorowa. — Brunicki Leon, do Zaleszczyk.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 23. sierpnia.

Pora	Barometr wmiarzewied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan tem- peratury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28 2 5	+ 10°	+ 21°	połn. wschodni	pogoda
2 god. pp.	28 2 6	+ 21°	+ 10°	połud.-zachodni	” ☉
10 g. w.	28 2 2	+ 14°		—	”

TEATR.

Dziś: komedia niem.: „Alle spekuliren.“

Jutro: przedstawienie polskie: „Włóczęga“ i „Narzeczone.“

przy powtórnej scenie przekonano się, ile p. Gołębiowski przypożyczył sztuki i talentu, ażeby zatrzeć całą swą osobistość a przedstawić się aktorem z naturalnością trudną do rozróżnienia, i przytem mimo przywarnej roli z wdziękiem, bo bez ubliżenia znakomitości rodu i bez złośliwej obrazy dla wpojonych lub wrodzonych przywar wyższej klasy. Słuszne pochwały wynagrodziły uprzedzenie na wstępie powzięte; p. Gołębiowski wywołany, otrzymał wdzięczne uznanie i zasłużone oklaski.